

Brīvi būvēt nākotni

Brīvība ir ne tikai tiesības: tā aptver atbildību, kurai jāvada kristieši, lai viņi iesaistītos mēģinājumos atrisināt mūsdienu sabiedrības problēmas. Mēs piedāvājam rakstu, kas pievēršas šim jautājumam dažādu Sv.Hosemarijas mācību gaismā.

24.04.2009

„Es gribu, lai jūs būtu dumpinieki, bez nekādas piesaitēs, jo es vēlos – pats Kristus vēlas! - lai mēs būtu Dieva bērni”[\[1\]](#) Svētais Hosemarija

pastāvīgi mudināja ikvienu būt drosmīgam pilnībā izmantot savu brīvību – ar attiecīgo atbildību un pat risku, ar ko tā saistīta. Viņš mudināja mūs aizstāvēt un pieņemt šo brīvību, kuru mums izcīnījis Kristus, lai arī citi to atzītu vai neatzītu.

Tā ir viena no atslēgām, kas atslēdz parastās dzīves diženumu. Jo katram vīrietim un sievietei ik dienu ir jāaug tajā, kas atrodas viņu personiskās cieņas pamatā: Dieva bērnu patiesajā brīvībā.

Savas dzīves gaitā Svētais Hosemarija ar skumjām ievēroja, ka dažādas kultūras un sociālās tendences veicināja cieņas zaudēšanu pret personisko brīvību. Šo briesmu vidū bija „masu mentalitāte”, dažādu veidu atsvešināšanās, totalitārisms un diktatūras, un deformējošs klerikālisms. Saduroties ar uzbrukumiem personai un tās

brīvībai, viņš reagēja ar kristīgo pasaules uzskatu, darot visu iespējamo, lai aizstāvētu katras cilvēciskas būtnes cieņu. Viens viņa cilvēka cieņas enerģiskās aizstāvēšanas piemērs bija 1969.gadā kādā Madrides avīzē publicētais raksts ar nosaukumu *Ticības bagātības (The Riches of the Faith)*.

Tāpat kā mēs, Sv.Hosemarija dzīvoja kultūras paradoksa laikā, kad spēcīga brīvības izjūta iet roku rokā ar apziņu, ka šī vara bieži tikusi dažādos veidos ļaunprātīgi izmantota. Dažkārt brīvība tiek reducēta tikai uz spēju izvēlēties, zaudējot no redzesloka pilnību, ko ikviens ir aicināts sasniegt.

Daudzos mūsu laikabiedros mēs varam arī redzēt atteikšanos no personiskās brīvības, pildot uzdevumu būvēt cilvēciskāku sabiedrību, kad viņi atdod savu

brīvību citām struktūrām, gandrīz neapzinoties to.

Bieži vien valdības uzņemas pienākumu apmierināt visas savu pilsoņu vajadzības, noslāpējot indivīdu personisko atbildību. Daudzi cilvēki – kaut arī viņiem ir plašas izvēles iespējas mazāk svarīgākās lietās – diezgan ierobežoti izmanto savu brīvību vai nu tāpēc, ka viņi nav pacentušies izdomāt visu līdz galam, vai arī viņiem nav piekļuves informācijai, kas nepieciešama, lai pieņemtu lēmumus.

Saduroties ar pastāvošo varas struktūru, tirgus spēku vai mediju nomācošo spiedienu, daudzi cilvēki uzskata, ka viņi var pieņemt lēmumus tikai ierobežotajā savas privātās dzīves jomā. Viņi lielā mērā vairs neizjūt personisko līdzdalību sabiedrības veidošanā, uzskatot, ka viņiem ir maza ietekme savā darba

vietā vai uz cilvēces progresa virzienu kopumā.

Ar savu mācību Sv.Hosemarija palīdzēja cilvēkiem cīnīties pret atteikšanos no brīvības un atbildības. Viņš mudināja viņus neslēpties savā privātajā pasaulē aiz dzīves, kas aprobežojas ar ikdienas pienākumiem un mājas rūpēm, un rast brīvības spēku būvēt nākotni.

Pēc *Opus Dei* dibinātāja teiktā, brīvība tās visdziļākajā un galvenajā nozīmē izsaka brīvību Dieva priekšā un Dievam un tāpēc tā ir nesaraujami saistīta ar personisko atbildību. Milzīgā anonīmā pūlī no redzesloka zūd cilvēka personiskā atbildība. Cilvēki kļūst par vienkāršiem skaitļiem, zaudējot savu atšķirīgo personību. Sv.Hosemarija centās izvilkt katru cilvēku no anonīmā pūļa, ko veido vientuļi indivīdi, kuriem atņemtas autentiski

cilvēciskas attiecības ar Dievu un citiem vīriešiem un sievietēm.

Kā kristīgās dzīvesveida skolotājs viņš vēlējas veidot brīvus cilvēkus, Dieva bērnus, kuri cīnās, lai būtu kopā ar Kristu pie Krusta, kuri tiecas atbildēt uz tajā redzamo uzpurēšanos un cenšanos palikt ēnā ar brīvu sevis atdošanu. Ja personiskā atbildība netiek kopta, nav iespējams veidot brīvus cilvēkus.

Runādams par personisko brīvību, Sv.Hosemarija mudināja visus kristiešus kā savas personiskās brīvības apliecinājumu aktīvi līdz ar citiem pilsoņiem piedalīties visu veidu asociācijās. Viņš gribēja, lai viņi spēlētu nozīmīgu lomu praktiskajos lēmumos, kas noteiks cilvēku sabiedrības tagadni un nākotni. Kā viņš bieži sacīja: „Brīvi, saskaņā ar savām paša interesēm un talantiem, piedalies aktīvi un efektīvi savas valsts veselīgās sabiedriskās

vai privātās asociācijās veidā, kas ir pilns ar kristīgo garu. Šādas organizācijas nekad nav nenožīmīgas cilvēku laicīgajam vai mūžīgajam labumam.”[2]

Lielajiem izaicinājumiem cilvēces vēsturē jāatrod atbildīgi kristieši, kuri zina, ka ir identificēti ar Kristu pie Krusta, un kuri saprot, ka viņš ir labojis mūs un atbrīvojis no verdzības. „Mums, Dieva dēļiem, kuri esam tādi paši pilsoņi kā jebkuri citi, *bezbailīgi* jāpiedalās visās godīgās cilvēku darbībās un organizācijās, lai Kristus tajās būtu klāt. Mūsu Kungs prasīs stingru atskaiti no ikviena no mums, ja nolaidības vai ērtību mīlestības dēļ mēs brīvi necentīsimies piedalīties notikumos un lēmumos, no kuriem ir atkarīga sabiedrības tagadne un nākotne.”[3]

Sv.Hosemarijas izpratne par brīvības patieso cilvēcisko un kristīgo nozīmi aptvēra varonīgu brīvības aizstāvību

veselā virknē jautājumu, kas ir
legitīmi atvērti viedokļiem
profesionālajā jomā, politikā,
sociālajā un ekonomiskajā
organizācijā, kultūrā, teoloģiskajos
un filozofiskajos viedokļos utt.

Viņš vienmēr aizstāvēja legitīmo un
veselīgo plurālismu, kas ir raksturīgs
laju mentalitātei, kura piešķir
svarīgu nozīmi personiskajai
brīvībai. Viņš pretstatīja šo viedokli
klerikālismam, kas nerespektē
laicīgo realitāšu pienācīgo
autonomiju, dabu un likumus, ko
radībām piešķīris Dievs. „Kad
brīvības vērtība ir pilnībā saprasta
un dievišķā brīvības dāvana kaismīgi
mīlēta, tiek mīlēts arī plurālisms, ko
brīvība nes sev līdzi.”[4]

Šajā jomā Sv.Hosemarijam bieži vien
bija jāiet pret straumi, lai palīdzētu
cilvēkiem attīstīt pilnu savas
personiskās brīvības potenciālu.
Daļēji šie pūliņi prasīja enerģiski

aizstāvēt teoloģisko patiesību, ka *personiskā brīvība ir laju sekulārisma būtiska rakstura iezīme.*

Tas nekādā ziņā nenozīmē, ka garīdzniecība vai reliģiskie darbinieki nebauda brīvības dāvanu. Viņi drīzāk cenšas uzsvērt, ka parasto kristiešu darbībai pasaulē, *tā kā viņi ir kristieši*, jābūt raksturīgai brīvības realizēšanai. Tas, dabiski, ir kristīgās brīvības jautājums, ko vada ticības patiesības un galvenokārt Kristus, kurš ir Patiesība.

Sv.Hosemarija to mēdza izteikt īsi: „laicīgajās lietās nav dogmu.”^[5] Ar šo frāzi viņš nemēģināja veicināt kaut kādu „kristīgo liberālismu” tādā nozīmē, lai atdalītu laicīgās aktivitātes (politiku, dabas zinātņi, humanitārās zinātņes) no ticības, par kuru valda uzskats, ka tā aprobežojas ar personisko dievbijību un teoloģiju. Viņa uztverē nekas nevarēja būt tālāk no tā.

Sv.Hosemarija vienmēr enerģiski uzstāja (tas bija viņa mācības elements attiecībā uz ikdienas darbu un sekulāro struktūru sanktifikāciju), ka kristīgajai ticībai jāizgaismo visas laicīgās problēmas. Tādējādi kristiešiem nav jāpārstāj būt kristiešiem, kad viņš vai viņa ieiet parlamentā, praktizē medicīnu vai arhitektūru vai dara mājsaimnieces darbus. *Dzīves vienībai*, ko viņš uzskatīja par cilvēka kristīgās dzīves pamatu, būtu jāpārlicina mūs stāstīt Kristum par šīm rūpēm (mūsu ģimeni un profesionālo darbu, un pasauli kopumā). Taču tas jādara pilnīgi brīvi, izvairoties no jebkāda „fundamentālisma” paveida, bez nekādas kristīgās ticības ierobežošanas ar mūsu personiskajām preferencēm un risinājumiem, lai cik labi piemēroti un cildeni tie šķistu.

Ir labi zināms, ka Sv.Hosemarija enerģiski aizstāvēja *Opus Dei* ticīgo

brīvību. Viņš bieži mēdza uzsvērt, ka *Opus Dei* locekļi var ieņemt visādus politiskos amatus, ja vien tie nav pretrunā ar katoļticību. „Šis plurālisms ir laba gara izpausme,” viņš apgalvoja.^[6] Viņš par ļoti veselīgu uzskatīja to, ka pie *Opus Dei* piederošajiem cilvēkiem ir domstarpības politiskos jautājumos, un enerģiski vērsās pret jebkādu „tirāniju”, kurā kāds, kuram ir vara, mēģina uzspiest citiem savu viedokli laicīgajās lietās.

Jebkurš mēģinājums identificēt kādu konkrētu politiku laicīgajās lietās ar ticību, pat ar vislabākajiem nodomiem, būtu klerikālisma forma. Šāda veida klerikālisms būtu līdzvērtīgs „tirānijai”, kas izdzēš personisko brīvību, viņš uzsvēra. Un tas būtu pilnīgi nesavienojams ar kristīgo laicīgumu, kas nav atdalāms no patiesas brīvības.

Viņa mīlestība uz brīvību lika viņam darīt visu iespējamo, lai nodrošinātu rūpīgu struktūru, arī teoloģijā, tā, lai ikviens ticīgais varētu uzskatīt par svētu savu ikdienas darbu un īstenot apustulātu ar lielu brīvības sajūtu bez īpašiem norādījumiem. Šajā jautājumā, tāpat kā daudzos citos, Sv.Hosemarija bija patiesi inovatīvs, un ne tikai inovācijas dēļ.

„Nav cilvēka cienīgi mēģināt noteikt absolūtās patiesības jautājumos, kuros ikviens raudzīsies uz lietām no sava viedokļa saskaņā ar savām konkrētām interesēm, kultūras preferencēm un personisko pieredzi.”^[7] Dažreiz uzskata, un pilnīgi pamatoti, ka to izraisa cilvēka aprobežotība. Taču mums arī jāsaprot, ka tas ir lielā mērā ir saistīts ar cilvēka cieņu. Sv.Hosemarija uzskatīja, ka respekts pret ikviena cilvēka cieņu nozīmē piešķirt svarīgu nozīmi citu vīriešu un sieviešu idejām un perspektīvām. Jebkāds

mēģinājums noteikt „absolūtās patiesības” laicīgās lietās būtu neuzticības apliecinājums citu ieguldījumam labākā ceļa meklējumos, lai rīkotos saskaņā ar patiesību.

Ir vērts atcerēties, kā Sv.Hosemarija ar Svētā Gara gaismu apcerēja brīvību tās dziļākajā nozīmē, jūtot un zināmā mērā saprotot mūsu dievišķās izcelsmes realitāti. Būt Dieva dēlam vai meitai nozīmē būt cilvēkam, kurš ir brīvs.

Dieva bērnu brīvība ir „kenozes” - Iemiesotā Vārda atdošanās - auglis. Tieši uz Krusta Kristus cildeni un pilnīgi brīvi apliecina savu bezgalīgo mīlestību pret Tēva gribu. Ar savām ciešanām un nāvi viņš izcīnīja brīvību visiem vīriešiem un sievietēm un guva Augšāmcelšanās uzvaru. Trīsvienīgā mīlestības straume sasniedz savu kulmināciju Kristus Ciešanās.

„Kad pienāk Dieva noteiktais laiks, lai glābtu cilvēci no grēka verdzības, mēs apceram Jēzu Kristu Ģetzemanē, ciešot agonijā līdz asiņainiem sviedriem (skat. Lk 22:44). Viņš spontāni un bez ierunām piekrīt upurim, ko Tēvs no viņa prasīja.”[8]

Kristus bezierunu piekrišanā Tēva gribai visaugstāk izpaužas brīvība un valdīšana, kas tiecas kalpot visai cilvēcei.

[1] *Friends of God (Dieva Draugi)*, no. 38.

[2] *The Forge (Kalve)*, no.717.

[3] *The Forge (Kalve)*,no.715.

[4] *Conversations (Parunās)*,no.98.

[5] „*The Riches of the Faith (Ticības bagātības)*”, publicēts laikrakstā ABC, Madridē, 1969.gada 2.novembrī.

[6] *Conversations (Parunās)*, no.98.

[7] “*The Riches of the Faith (Ticības bagātības)*”, publicēts laikrakstā ABC, Madridē, 1969.gada 2.novembrī.

[8] *Friends of God (Dieva Draugi)*, no. 25.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
lv-lv/article/brivi-buvet-nakotni/](https://opusdei.org/lv-lv/article/brivi-buvet-nakotni/)
(10.04.2026)